

Globalvettregel 4

Del 4 av 9 – kampanje om Globalvettreglene (Uke 1-9, 2020)

Se fattigdom i sammenheng med rikdom og makt

Urettferdighet er skapt av mennesker. Skal vi snakke om fattigdom må vi også se på maktstrukturer og rikdom. Er det ekstrem rikdom som må avskaffes?

SE FATTIGDOM I SAMMENHENG MED RIKDOM OG MAKTT

Verdens urettferdighet er skapt av mennesker. Gjennom århundrer har land og folk i det globale nord gjort seg rike på bekostning av land og mennesker i det globale sør. Vi har bygget systemer og strukturer som forfordeler oss kontinuerlig: krigsindustrien, det globale skattesystemet, patenter på livsviktige, men svindyre medisiner, frihandelsavtaler som går i vår favør og en forbruksøkonomi som ødelegger klimaet og miljøet i utsatte, sårbare stater.

I Changemaker ser vi derfor etter strukturene som skaper og opprettholder urettferdighet, og jobber for å endre disse. Vi ser at ulikhetene mellom fattige og rike øker, fordi vi har systemer eller strukturer som tillater det. Et eksempel er det globale skattesystemet. Hvert år forsvinner 425 milliarder kroner fra Afrika i skatteflukt. Disse pengene skulle vært skatteinntekter i økonomien til de afrikanske landene, men multinasjonale selskaper og rike mennesker stikker heller pengene unna til skatteparadis. Tanzania taper ca. 17 milliarder kroner hvert år i skatteinntekter fra blant annet selskaper og enkeltindividers skatteflukt. Dette er to ganger så mye som utdanningsbudsjettet deres, eller tre ganger så mye som helsebudsjettet deres. Samtidig vet vi at selskaper som Google og Facebook betaler mindre enn en promille i skatt, mens eierne deres velter seg i luksus. De to eierne av Google, Sergey Brin og Larry Page, eier for eksempel hus, fly og luksusbåter tilsvarende nesten hele helsebudsjettet til Tanzania.

Fattigdom henger sammen med rikdom, fordi noen må bli fattigere for at andre skal bli rikere. Og rikdom henger sammen med makt. Vestlige land bruker denne makten for å opprettholde urettferdige strukturer, og multinasjonale

selskaper utnytter og tjener på dem. Men det kan vi gjøre noe med!

Mens det absolutt er viktig å bruke sin makt som forbruker, er det enda viktigere å legge ansvaret der det hører hjemme, hos dem som skaper urettferdighet, og dem som kan gjøre noe med det. Derfor bruker vi det vi kaller "Changemaker-metoden" for å skape en mer rettferdig verden:

1. Vi ser et urettferdighetsproblem, for eksempel at folk i utviklingsland ikke har råd til livsviktig medisin, fordi selskapene som produserer det har monopol og kan sette sinnsykt høye priser.
2. Vi finner den underliggende strukturen som opprettholder problemet. I dette tilfellet er det det internasjonale patentsystemet, som gjør at et legemiddelselskap kan kjøpe rettighetene til å produsere medisinen helt alene, og selge det til den prisen de vil.
3. Vi finner den eller de som kan endre strukturen. Ofte er dette norske politikere, som kan endre en norsk lov eller endre norsk utenrikspolitikk. Det kan også være for eksempel universiteter, som kan velge å offentliggjøre medisinforskningen sin heller enn å selge den.
4. Vi påvirker beslutningstakerne gjennom kampanjer, aktivisme, lobbymøter, underskriftskampanjer og folkelig engasjement.

Ja, verdens urettferdighet er skapt av mennesker, men da kan den også endres av mennesker. Vi tror på at alle kan bidra til å skape en forandring, fordi i en globalisert verden kan alle ta globalt ansvar. Krev at dine beslutningstakere tar sitt! Klart vi kan forandre verden!

**Embla Regine Mathisen,
leder i Changemaker**